

Hur skapar vi trygga relationer på eftis?

Maria Stoor-Grenner & Jennie Stolzmann-Frankenhaeuser

Sydkustens landskapsförbund 21.8.2025

Fundera på:

Hur kunde vi som ledare hjälpa barnen att göra annorlunda i samma situation så att händelsen fick ett annat slut?

Fundera på era kompisrelationer. Utmaningar och styrkor?

RELATIONER

Börja med dig själv! Arbetsklimatet

- Hur känns det att komma på jobb?
- Hur hälsar ni på varandra i arbetsteamet?
- Hur talar ni till varandra?
- Vilka fördomar, normer och stereotypa föreställningar har du?
- Hur ofta skrattar ni och har roligt tillsammans?
- Hur tar ni emot nyanställda?

Vad är tecken på en trygg grupp?

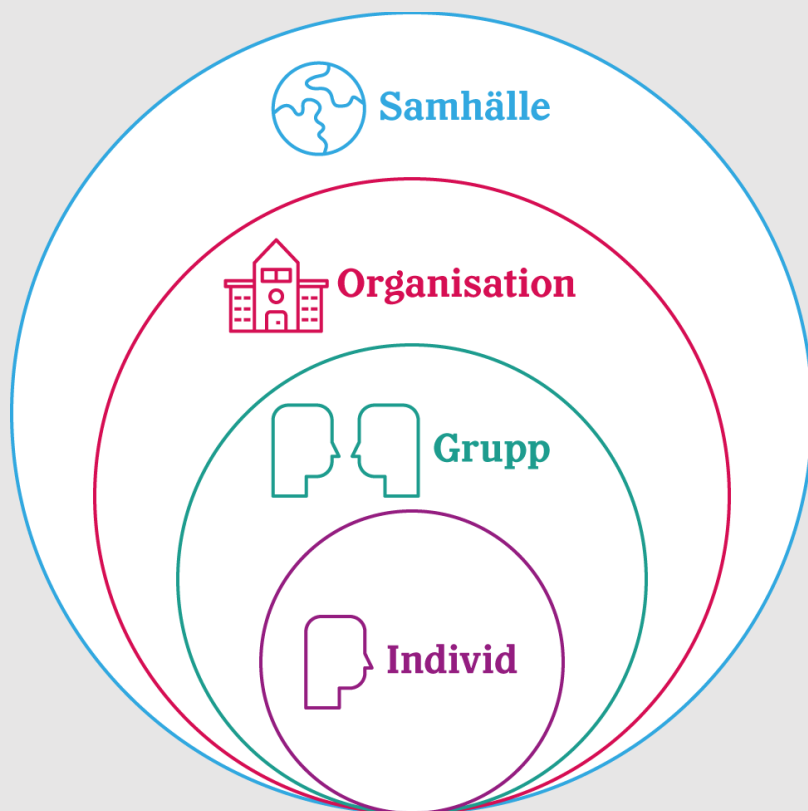
Skriv i chatten!

I en trygg grupp

- Vågar man uttrycka sina tankar/känslor
 - Vågar man vara sig själv
 - Vågar man säga nej
 - Hjälper man varandra
 - Delar man med sig av det man är bra på
- förebygger mobbning
 - främjar inlärning
 - främjar kreativitet
 - skapar förutsättningar för utvecklandet av sociala och emotionella färdigheter

Varför uppstår det mobbning?

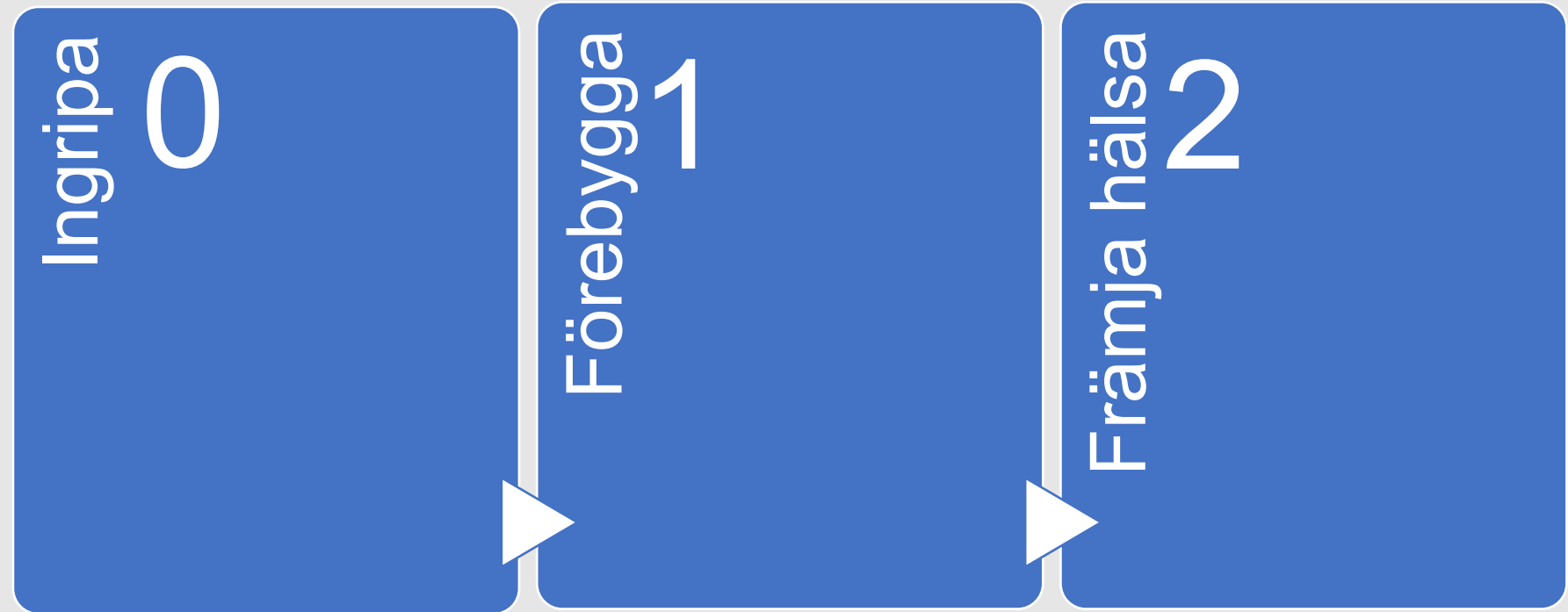

- Komplex fenomen
- Individuella och kontextuella faktorer
- Risk-och friskfaktorer
- Bara en förklaring är inte tillräcklig
- Olika perspektiv ökar möjligheten att stöda och hjälpa

Bild: Friends.se

Vi behöver insatser på alla tre nivåer för att skapa trygga relationer på daghem

Två steg före
och ett efter

Tillsammans med kompisarna

- Eftiset är en central arena där tidiga relationer till varandra utvecklas.
- Barn bör få uppleva positivt samspel med andra, uppleva samhörighet med gruppen, känna sig omtyckta samt utveckla sina sociala färdigheter.
- Barn visar ofta problembeteende när de ännu inte har utvecklat de färdigheter som situationen kräver.
- Istället för fokusera på svårigheter i samspel är det konstruktivt att beskriva de färdigheter som barn behöver öva sig i och hitta pedagogiska sätt att lära barnet dessa färdigheter. (Laaksonen, Repo (2017))
- Att bli utesluten eller bevittna uteslutning/mobbning aktiverar samma delar i hjärnan som är aktiverade vid fysisk smärta (Eisenberg, Liebermann, & Williams, 2003).
- Eftiset behöver kontinuerligt jobba med att stärka kamratrelationerna i gruppen och ingripa vid tecken på mobbning och kränkande beteende.

Varför är det viktigt
att definiera vad
mobbing är?

- För att klargöra hur olika parter ser på mobbing som fenomen
- För att kunna känna igen och ingripa
- För att kunna skilja mobbing från konflikter och gräl
- Mobbingssituationerna är olika men de följer ett visst mönster

Mobbningsdefinition

Ett aggressivt beteende med vilket man gör någon illa fysiskt eller psykiskt och handlingarna är: återkommande, avsiktliga samt riktar sig mot en försvarslös.

*Christina Salmivalli
Turun Yliopisto / KiVa-skola*

Mobbning av barn och unga är handlingar från vuxna och/eller barn och unga som hindrar upplevelsen av att höra till och vara en betydelsefull medlem av gruppen och ha möjligheten att påverka”

Lund, Hegeland, Kovac, Nome, Cameron & Godtfredsen (2015)

Karaktäristiskt för mobbning

- Obalans i makt
- Det negativa beteendet upprepas
- Medveten negativ handling

MEN

- Den subjektiva upplevelsen alltid viktig!

Har mobbats eller deltagit i mobbning under terminen (THL 2021 & 2023)

Omkring 7% av barnen trivs inte i eftermiddagsverksamheten och upplever känslor av ensamhet och utanförskap. 10% känner sig tidvis osynliga i sin grupp. En något större andel drar sig för att berätta om sina tankar eller känslor och litar inte på vuxnas hjälp i svåra situationer. (Utbildningsstyrelsen 2018)

Vart tionde barn i åldern 5-6 år säger att de inte har en enda vän på daghemmet (Junttila, 2015).

Ensamhet

- Redan bland 5-6-åringar finns det ensamma barn (Junttila, 2015).
- Ensamhet tenderar att vara bestående om man inte bryter det i ett tidigt skede.
- Pojkar känner sig mer emotionellt ensamma än flickor. Det finns många pojkar som önskar att de skulle ha en vän som skulle lyssna och förstå.
- Enligt Junttila är den mest betydande faktorn för att förebygga ensamhet hos barn social kompetens.
- Social kompetens är något som barn lär sig tillsammans med andra barn och därför är barn som blir utanför i en svagare position. (Laaksonen 2014; Junttila, 2015)

Fundera på om alla barn har "ögon att möta" när de kommer till
eftis?

Saker som gör barnen ledsna i leken:

- Uteslutning
- Val av vänner
- Lekens regler
- Utdelade roller
- Underkastelse

(Stoor-Grenner & Kirves, 2010)

Tre sätt att exkludera:

- Manipulering genom att använda sig av fantasi och fiktion
- Passivt motstånd genom att ignorera eller inte bry sig om den andra.
- Favorisering genom att prioritera vissa barn.

Lundström, Donner & Heikkilä (2022)

Mellanuppgift:

Vilka barn är utsatta/riskerar att bli utsatta på vårt eftis? Hur vet vi det?

På vilket sätt känner vi igen mobbning på vårt eftis?

Finns det varningssignaler i gruppdynamiken? Normer som utesluter?

Normer

- **NORM** = oskriven regel om vad som är normalt
- Vissa normer är vi medvetna om, andra märker vi inte av
- När vi blir osäkra blir det ibland extra viktigt att "göra som alla andra"
- Om man går utanför normen är risken större att man blir utsatt för kränkningar eller mobbning

Vad väcker bilderna för tankar?

NORM =
oskriven regel
om vad som
är normalt

Mobbning och sociala normer, hur viktiga är de?

- Har en socialiserande funktion, när vi blir osäkra blir det ibland extra viktigt att *"göra som alla andra"*.
- Att anpassa sig till en norm leder till positiva fördelar och belöningar från omgivningen
- De som inte anpassar sig till eller avviker från normen riskerar negativa sociala konsekvenser från omgivningen

Vad är typiskt och
passande i vår grupp?
Vem bestämmer det?

Vad ger makt?

Hur skapar vi en trygg grupp
där prosocialt beteende är
populärt?

FRÄMJANDE och FÖREBYGGANDE METODER

- Samtala om mobbning i personalgruppen- kunskap, samsyn
- Kartlägg hur situationen ser ut på eftis
- Trivseldiskussioner, trygghetsvandring, observation ("närgranska leken")
- Eftisledaren avgörande för att skapa relation till varje barn.
- Var uppmärksam på barn som skiljer ut sig i gruppen
- Tydliga samvaroregler och förväntningar (barnen aktivt med)
- Uttalad praxis – hur gör man om man vill leka efter eftis, konflikthantering, telefon användning m.m.
- Sagor och diskussioner kring känslor, diskutera vänskap – "hurdan är en god vän?" Vad är mobbning?
- Stöd socialt och emotionellt lärande, kamratskapsfärdigheter, lekkompetens
- Fasta sittplatser och ledda lekar och aktiviteter
- Fokus på aktiviteter som främjar samarbete och minskar konkurrens
- Aktivt föräldrasamarbete – information och dialog så att inte missförstånd uppstår

Skapa förtroende mellan barn och personal

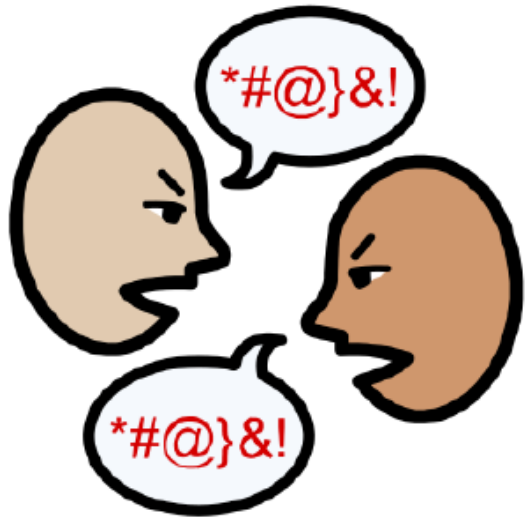
Interaktionen mellan barnet och den vuxna har ett starkt samband med barnets emotionella välmående, inlärningsförmåga och kamratrelationer (Suhonen 2009; Lundan 2009; Ahonen 2015).

Närhet och få konflikter med läraren har ett samband med barnens sociala kompetens och samarbetsförmågan i barngruppen (Ladd & Burgess, 2001; Zhang & Nurmi, 2012).

En trygg relation med den vuxna hänger ihop med barnens prosociala agerande (Mithell-Copeland & DeMulder, 1997).

Ett nära och tryggt förhållande till läraren uppmuntrar barnen att försvara och ställa upp för andra barn (Camodeca et al., 2014).

Tänk på i svåra situationer:

- Känslor smittar
- Avled istället för att konfrontera
- Andas långsamt ut
- Gå bort om du inte kan lugna ner dig (personalbyte)
- Stå med sidan till, sätt dig ner, luta dig mot en vägg
- Kräv inte ögonkontakt
- Ta inte tag i barnet med spända muskler

MOBBNING: Att tänka på vid ingripande

(Bekanta dig med skolans handlingsplan för förebyggande och ingripande av mobbning)

- ✓ Viktigt att vuxna ingriper i situationen och visar att de inte godkänner beteendet samtidigt som de är varma och lyhörda
- ✓ Ta reda på vad som har hänt/ ledarens ansvar
- ✓ Samtala enskilt med de inblandade för att snabbt få slut på mobbningen (vid konflikter kan gemensamma samtal föras)
- ✓ Kontakta föräldrar i ett tidigt skede
- ✓ Timing- när tar vi till tals det som bekymrar? Hur och var?
- ✓ Träffa föräldrarna enskilt för att undvika att situationen trappas upp.
- ✓ Observationer fungerar bra som underlag för samtal med vårdnadshavare och övrig personal. Prata om handlingar i stället för om person.
- ✓ Grupp- och individåtgärder för att få till stånd förändring.
- ✓ Dokumentation, uppföljning och rehabilitering

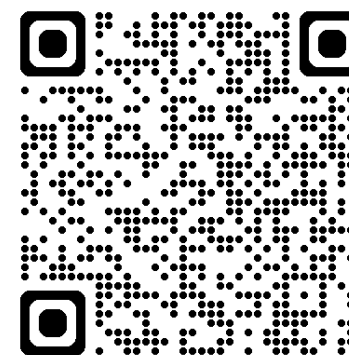

Att tänka på vid ingripande: (Bekanta dig med skolans handlingsplan för förebyggande och ingripande av mobbning)

- ✓ Viktigt att vuxna tar tag i situationen och visar att de inte godkänner beteendet samtidigt som de är varma och lyhörda
- ✓ Ta reda på vad som har hänt/ ledarens ansvar
- ✓ Samtala enskilt med de inblandade för att snabbt få slut på mobbningen.
- ✓ Kontakta föräldrar i ett tidigt skede
- ✓ Timing- när tar vi till tals det som bekymrar? Hur och var?
- ✓ Träffa föräldrarna enskilt för att undvika att situationen trappas upp.
- ✓ Observationer fungerar bra som underlag för samtal med vårdnadshavare och övrig personal. Prata om handlingar i stället för om person.
- ✓ Grupp- och individåtgärder för att få till stånd förändring.
- ✓ Dokumentation, uppföljning och rehabilitering

Lekar hittar du här!

Gruppstärkande övningar - exempel

Namnlekar

Katten och hunden

Duellen

Sheriffen

Lär känna varandra

Lika - olika - unikt

Jag gillar

Kompisbingo

Samarbetslekar

Ett ord i taget

Båten i hamn

Ställa sig på led

TACK!

www.folkhalsan.fi/tryggarelationerpa
[dagis](mailto:maria.stoor-grenner@folkhalsan.fi)

maria.stoor-grenner@folkhalsan.fi

Tfn 044 788 6030

jennie.stolzmann@folkhalsan.fi

Tfn 044 788 3633

